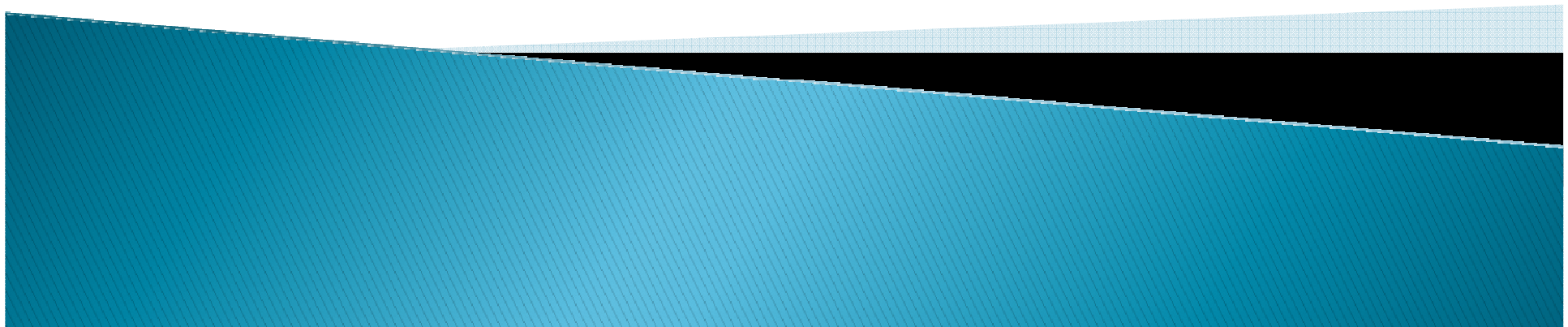

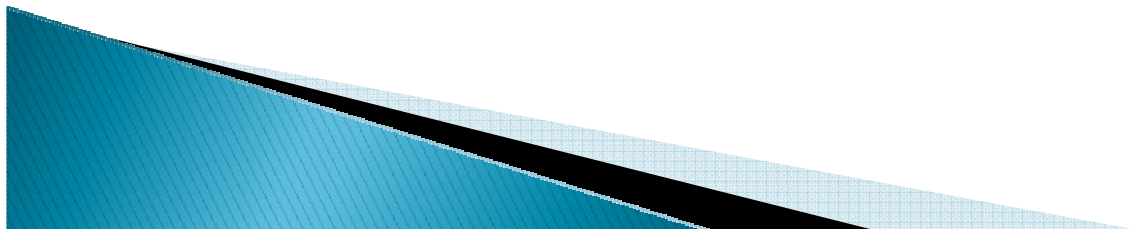
Väärtuskasvatusest koolis ja õpetajate ees seisvatest ülesannetest

Margit Sutrop
EDUKO seminar “Õpetajate väärtuskasvatuse alase pädevuse
arendamine õpetajakoolituses”
15. november 2011

EDUKO uuringuprojekt

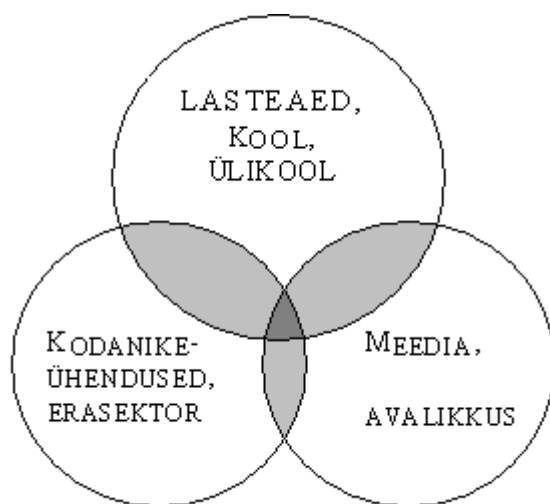
- ▶ “Õpetajate väärtuskasvatuse alase pädevuse arendamine õpetajakoolituses”
- ▶ Oktoober 2009–oktoober 2011
- 1) Õpetajakoolituse õppekavade analüüs, fookusgrupi intervjuud programmijuhtide, praktikajuhendajate ning õppejõududega
- 2) Õpetajakoolituse tudengite väärtuskasvatusealase pädevuse testimine koolipraktika käigus

Riiklik programm “Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013”

Riiklikul väärtusprogrammil on neli tegevussuunda:

- Koolieelne väärtuskasvatus
- Väärtuskasvatus koolis
- Mitteformaalne väärtuskasvatus
- Avalikkusele suunatud väärtusarendus

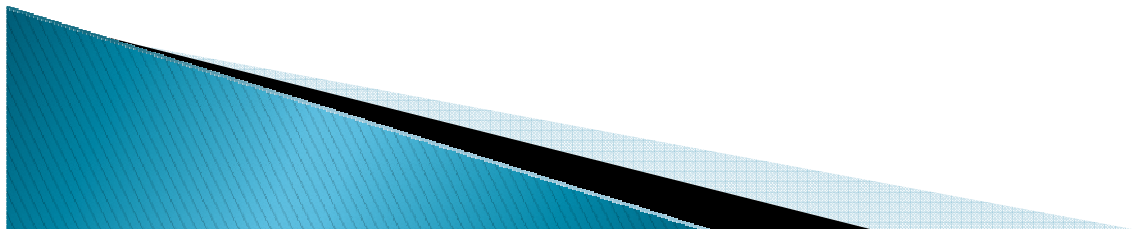

Programmi tegevussuundi koordineerivad põhitäitjad on:

- Tallinna Ülikooli eelkoolipedagoogika osakond (haridus, väärtuskasvatus lasteaias);
- Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus (haridus, väärtuskasvatus koolis);
- Avatud Eesti Fond (mitteformaalne haridus, mitteformaalne väärtusarendus läbi kodanikeühenduste ja erasektori);
- Tartu Ülikooli eetikakeskus (töö avalikkusega ja meediaga; avalikkusele suunatud väärtusarendusalane tegevus).

Eesti hariduse ees seisvad väljakutsed

- ▶ Nii õppijate kui õpetajate motivatsiooni ja rahulolu suurendamine.
- ▶ Õpetaja, õppeasutuse ja õppimise ümbermõtestamine.
- ▶ Kool peaks valmistama noori ette mitte vaid järgmistel õppeastmetel õppimiseks vaid ka õnnelikuks eluks.
- ▶ Väärtuskasvatus kõige laiemas mõttes – isiksuse kasvatamine, nii kodus kui koolis (iga isiskuse väärtustamine, tema individuaalsete võimete leidmine).

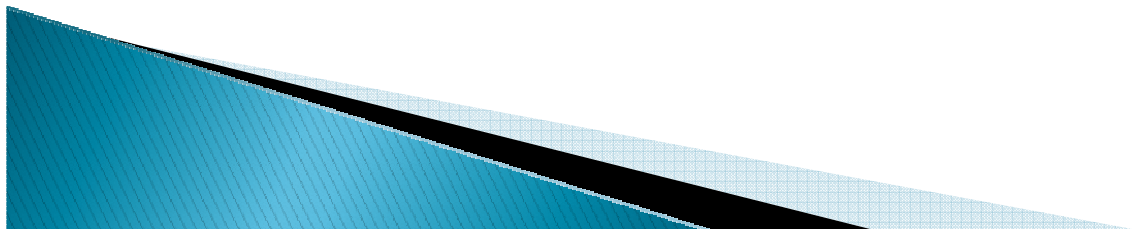
Õppija ja õpetaja muutunud rollid

- ▶ Õppija on õppeprotsessi lähtepunkt, õpetaja ülesandeks on õppija isiksuse arengu toetamine, õppimise tagasisidestamine
- ▶ Arvestada tuleks iga õppija eripäraga, väärtustada erinevaid andekustüüpe (kunstilist, praktilist, sotsiaalset, emotsionaalset-empaatilist)
- ▶ Õppesisude kõrval väärtustada sotsiaalsete oskuste arengut ja toetada isiksuse arengut.
- ▶ Kohandada õpetajate ettevalmistus isiksuse tervikliku toetamise ülesandega, anda teadmised ja kogemused vastavatest õppe- ja hindamis-meetoditest, sotsiaalpsühholoogilised teadmised ja oskused, väärtuskasvatuse meetodid.

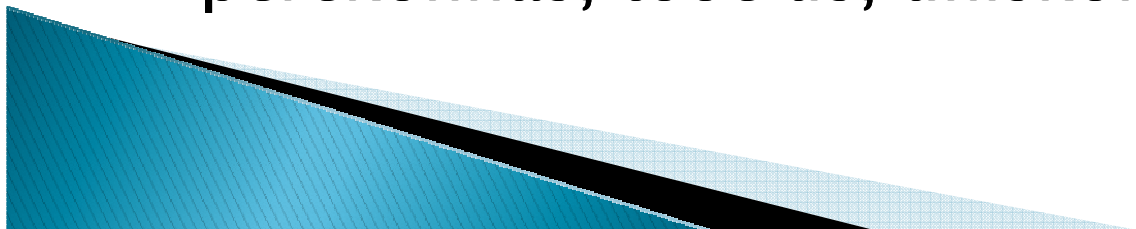
Põhikooli sihiseade riiklikus õppekavas (1)

- (1) Põhikooli peamine kasvatuslik siht on tagada eakohased võimalused tunnetuslikuks, kõlbeliseks ja sotsiaalseks arenguks ning tervikliku maailmapildi ülesehitamiseks.
- (2) Põhikooli ülesanne on luua lapsele ja noorukile eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Põhikooli sihiseade (2)

- (3) Põhikool on väärtushoiakute omandamise ja kinnistamise kohaks, kus noor hakkab mõistma oma tegude aluseks olevaid väärtusi ja tundma vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele autonoomse isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes on eneseteadlik ja suhtub sallivalt ning avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- (4) Põhikoolis jõuab noor selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning saavutab vajaliku küpsuse järgneva haridusastme valikute tegemiseks. Noortel peab põhikooli lõpuks kujunema arusaamine oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

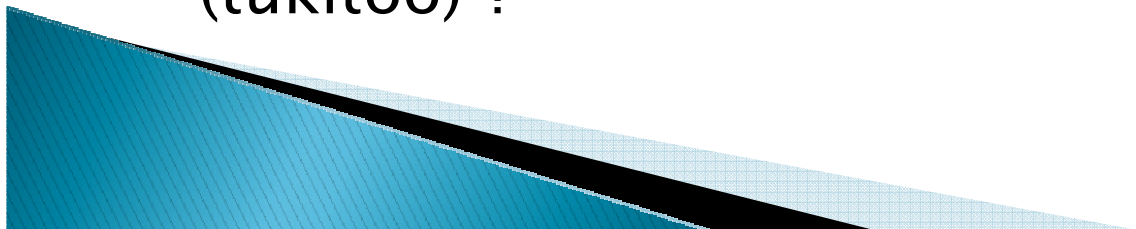
Õpetaja kui väärtuskasvataja

- ▶ Õpetaja kutse-eetika ei taandu vaid eetikakoodeksis kirja pandud käitumisnormide täitmisele.

Eetika ei ole moraali jutlustamine vaid arutlus moraali üle. Eetika paneb mõtlema, mis ma pean tegema ja milline inimene ma tahan olla?

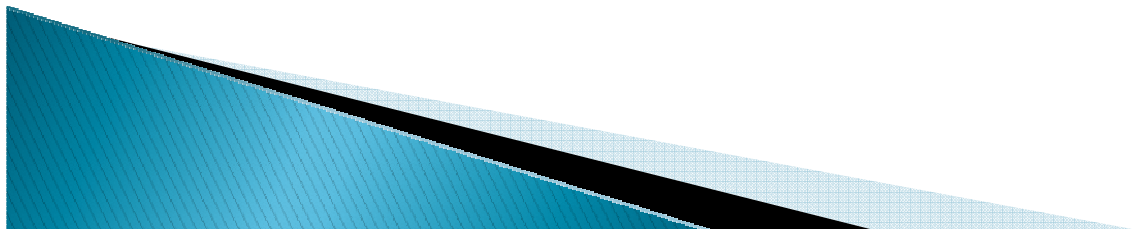
- ▶ Küsimus on laiemalt õpetaja eetilises orientatsioonis ja enesemõistmises

Hannele Niemi küsimus: “Kas õpetajaamet on kõrgema tasandi amet või rakenduseriala (tükitöö)”?

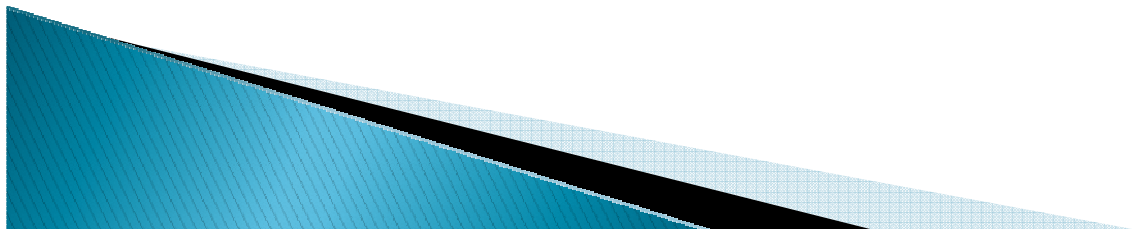
Õpetaja enesemõistmine

- ▶ Õpetaja kui moraalne isik
 - ❖ õpetaja iseloom
 - ❖ moraalisõnum õpilastele – suhtumine õpilastesse (pöördumine, hindamine, tagasisidestamine, õpetamismeetod, teemade valik)
 - ❖ minapilt–oma rollist arusaamine –kas ma õpetan ainet või inimest?
- ▶ Õpetaja kui isiksuse kõlbeline kasvataja–kas väärtuste edastaja või kujundaja?

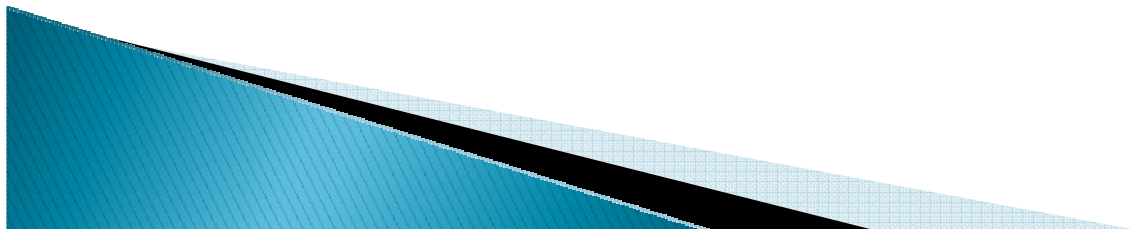
Väärtuskasvatus peaks

- ▶ innustama õpilasi jõudma selgusele oma väärtustes
- ▶ reflekteerima omaenda ja teiste väärtuste üle
- ▶ kujundama teatud käitumiskalduvusi e iseloomuomadusi
- ▶ õpetama tegema sotsiaalselt vastutustundlikke otsustusi (mõistma tagajärgi) ja oma otsustusi ning tegusid põhjendama

Õpetajate ettevalmistamine väärtuskasvatuse ülesandeks

- ▶ Õpetajakoolitus peab valmistama õpetajat ette toimimaks teadliku väärtuskasvatajana, käsitlema väärtusi ja kõlblust läbiva teemana, integreerima väärtusi aineõpetusse.
- ▶ See eeldab õpetajalt oskust reflekteerida enda ja teiste (õpilaste, kaastöötajate, lapsevanemate) väärtuste üle, oskust korraldada väärtuste üle arutelu, suutlikkust märgata ja analüüsida koolikultuuris avalduvaid väärtusi, kooli väärtusarendust teadlikult suunata.

Väärtusarenduse alaseid materjale

www.eetika.ee/arendus

- ▶ Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik. Koostajad Märt Põder, Margit Sutrop, Pille Valk, EKSA, 2009
- ▶ Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis. Koostajad Margit Sutrop, Pille Valk, Katrin Velbaum, EKSA, 2009
- ▶ Väärtused eelkoolieas. Väärtuskasvatus lasteaias. Koostaja Marika Veisson, EKSA, 2010.
- ▶ Väärtusarenduse analüüs– miks ja kuidas? Halliki Harro-Loit, EKSA, 2011.

